

FAKTA

Ensamma George

Galápagos förknippas ofta med sköldpaddor. Ögruppen är känd för sina jättesköldpaddor och arbetet som görs för att förhindra att de olika arterna utrotas.

En gång i tiderna fanns 15 olika slag av landsköldpaddor på Galápagos, men eftersom sköldpaddorna var hett eftertraktat byte blev de snabbt utrotningshotade.

Pirater och besättning på handelsfartyg fångade sköldpaddor för att ha med sig som proviant ombord på de långa båtferderna.

Sköldpaddan kan nämligen överleva utan föda i upp till ett år.

Även introducerade arter som tävlat om föda med sköldpaddan har decimerat populationen.

I Puerto Ayora på ön Santa Cruz finns Charles Darwin Research Station (CDRS) där man kan bekan-

ta sig med arbetet som görs för sköldpaddorna.

Babysköldpaddor föds upp för att sedan släppas tillbaka ut i naturen. Chanserna att överleva ökar på så sätt från cirka 1 procent till 20 procent.

På CDRS hittar du även den nu-

mera döda och uppstoppade Ensamma George.

Ensamma George blev den sista Pinta-jättesköldpaddan och med honom dog arten ut år 2012, trots tappra försök att hitta en partner åt honom att fortplanta sig med.

Galápagos – ett sårbart paradys för djurvänner

Den lilla ögruppen Galápagos utanför Ecuadors västkust är känd för sitt otroligt rika djurliv. Här kan man se arter som inte finns någon annanstans i världen. Djuren som saknar naturliga fiender är inte skygga, turister med kameror bemöts högst med nonchalanta blickar. Men den snabbt ökande turismen, människans fotspår på ön och klimatuppvärmningen hotar det känsliga ekosystemet.

En sömning havsleguan ligger och omfamnar en gassande varm lavasten på ön Isla Española några latituder söder om ekvatorn. Då och då fnysar han ut ett moln av salt för att bli av med det saltvatten han fått i sig under sin senaste dyktur på jakt efter undervattensalger. Två blåfotade sulor iaktar en sjölejonmamma som ammar sin minsta på stranden. Det är en alldeles vanlig dag för djuren här på Galápagos, men för de människor som får chansen att besöka den unika platsen är det en oförglömlig upplevelse. Det känns som om man blivit rätt in i en naturdokumentär.

Jag har alltid älskat Galápagos och djuren här. När den första gui-

dekursen på 9 år utannonserades tog jag chansen direkt, säger David Torres som sedan några månader jobbar som en av Galápagos många naturguider.

Galápagos fick nationalparksstatus 1959. Till de skyddade naturområdena i nationalparken får turister ta sig endast i sällskap av en naturguide.

På 1960-talet startade regelbunden flygrutten till Galápagos. De förde med sig en exponentiellt växande turism. År 2000 besökte omkring 70 000 turister Galápagos, för att öka till 140 000 år 2011.

Trots att myndigheterna har begränsat antalet flyg till tre per dag

har antalet turister fortsatt växa, och i dag reser omkring 200 000-250 000 turister hit varje år, säger Torres.

Miljöåtgärder har effekt

Hand i hand med den ökande turismen och det kassaflöde den medfört har även lokalbefolkningen vuxit. Människan är det största enskilda hotet mot ögruppens rika djur- och växtliv. År 2007 slog Förenta Nationernas organisation Unescos larm om läget och lade till Galápagos på listan över hotade världsarv. För att försöka skydda det känsliga ekosystemet införde Ecuadors myndigheter strikta regler om immigration och turism samt import av främmande

arter. Som första land i världen gav Ecuador år 2008 juridiska rättigheter åt naturen, och slog fast att den har rätt att existera och bestå, samt upprätthålla sin evolutionsprocess. För att uppmärksamma myndigheternas arbete röstade Unesco år 2010 för att ta bort Galápagos från listan över hotade världsarv, ett beslut som skarpt kritiserades av flera miljöorganisationer. Lista eller inte – en hel del görs för att bevara Galápagos natur.

Alla turister betalar en inträdesavgift på 100 amerikanska dollar för att få komma till Galápagos. Den summan går till miljöarbetet här inom nationalparken. Personligen anser jag att den summan kunde

vara högre, jämfört med andra nationalparker och naturområden med inträdesavgifter är det en rätt liten summa, säger Torres.

Alla som besöker ögruppen genomgår noggranna kontroller innan de släpps in i nationalparken. Listan på varor man inte får importera är lång. Noggranna instruktioner ges redan vid passkontrollen – håll två meters avstånd till alla djur, fotografera inte med blick, och det är strängt förbjudet att föra med sig något från öarna. Det är enbart i de få städerna på Galápagos som människan får röra sig fritt, annars är det strängt reglerat både ovanför och under havssytan. En del öar är helt fridlysta.

FAKTA

Galápagosöarna

En ögrupp cirka 1 000 km utanför Ecuadors västkust.

Galápagos är en del av Ecuador och spanska är det officiella språket.

Har en befolkning på 26 000 personer, koncentrerad till fyra

områden på öarna Isabela, Santa Cruz, Floreana och San Cristóbal.

Puerto Ayora är ögruppens största stad, med knappt 12 000 invånare

Galápagos är känt för sitt unika djurliv och den roll det spelade i Darwins evolutionsteori.

Darwin studerade särskilt finkar-

na på Galápagos och upptäckte att finkarna anpassat sig efter den föda just en specifik ö på Galápagos erbjöd, sammanlagt identifierade han 15 olika arter av finkar.

Så tar du dig hit

Sy ihop din resa själv eller anlita en resebyrå (bl.a. Mandala Travel, Aventura, Kilroy Travels och Olympia erbjuder resepaket till Galápagos).

Flygbiljetterna till Galápagos är dyra, räkna med 1 400 euro och uppåt från Helsingfors. Köper man sin biljett i Quito eller Guayaquil är det möjligt att få förmånliga erbjudanden i sista minuten, vilket förklarar det stora antalet ryggseksresenärer på Galápagos.

Det finns ett stort utbud av hostelinkvartering och happy hour-barer i Puerto Ayora.

Boende finns för olika budgetar, allt från 30 euro och uppåt per natt.

Högsäsongen för turism är från juni till augusti och december till januari.

Planera din resa enligt vilka djur du absolut vill se. Välj både tidpunkt för resan och vilka öar du besöker efter det, en del arter kan ses

FAKTA**Visste du att ...**

● ... Galápagos havsleguan har utvecklats till en egen art från landleguanan och är världens enda leguan som lever i havet? Havsleguanen anpassade sig till ett liv i vatten eftersom den hittade föda där. Havsleguanen kan vara under vatten i upp till 40 minuter. Hannen signa-

lerar sin fortplantningsberedskap genom att byta färg från helsvart till röd-turkos.

● ... den lilla ön Isla Española är det enda stället i världen där Galápagos-albatrossen häckar? Albatrossen har samma partner livet ut och då de träffas för att häcka kan man vittna deras parningsdans där de

slår ihop sina näbbar som om de fäktades med svärd. På grund av sitt snäva häckningsområde är arten listad som akut utrotningshotad.

● ... färg spelar roll om du är en blåfotad sula? Ju mer turkos nyans hannen har på fötterna, desto attraktivare är han som partner. Hannen presenterar stolt sina fötter för honan

under parningsdanserna - en komisk syn för den som har turen att se det.

● ... 20 procent av de marina djurarterna är endemiska för Galápagos? Bland annat tack vare den unika kombinationen av olika havsströmmar som möts här kan Galápagos stoltsera med ett av världens mest rika marinliv.

■ Sally Lightfoot Crab är en krabba som trivs på så gott som alla öar på Galápagos. Den hör till de få djuren som springer undan om turister kommer för nära. Men har man tålamod vägar den sig närmare och man kan fånga den på närbild.

”Jag har alltid älskat Galápagos och djuren här. När den första guidekursen på 9 år utannonserades tog jag chansen direkt.

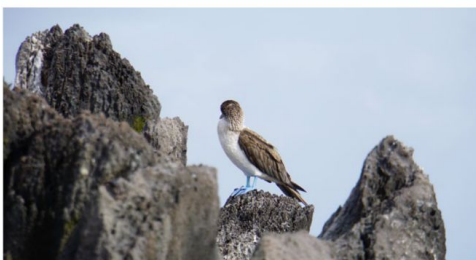
David Torres
en av Galápagos många naturguider

■ På Galápagos är man turist på djurens villkor och det är sjölejonen som väljer de bästa ställena på stranden. Gardner Bay har en stor koloni av sjölejon. Honorna är nyfikna och vill gärna leka i vattnet, men se upp för hanen som vaktar sin koloni noggrant.

■ Jättesköldpaddan kan i bästa fall leva i upp till 120 år, men få individer når en så hög ålder. Ute i naturen har nykläckta sköldpaddor en procent chans att överleva. På Charles Darwin Research Center föds sköldpaddor upp för att sedan föras tillbaka ut i naturen då de klarat den kritiska första tiden av sitt liv. På så sätt ökar överlevnadschanserna till 20 procent.

■ Turkosa tofflor. Den blåfotade sulan hör till Galápagos mest kända fågelarter tack vare sina karaktäristiska turkosa simfötter. Ju mer turkos nyans, desto bättre, om honan får bestämma!

- Många öar får besöks endast med kryssningsbåt, och varje båt har sina egna specifika besöksområden. De här områdena får vanligen ta emot högst 100 besökare per dag, ofta rör det sig om maximalt tre grupper på 16 personer under en viss tidpunkt på dagen.

Harmoni mellan arter

Samtidigt som turismen är ett hot mot Galápagos är ett besök på ögruppen en lärorik upplevelse i både biologi, geografi, miljöarbete och klimatpåverkan.

- Galápagos historia lär oss till exempel hur otroligt förödande konsekvenser introduktionen av främ-

mande arter kan få på öar där djuren saknar naturliga fiender.

Introducerade arter konkurrerar om födan med ursprungspopulationerna och till exempel sköldpaddsägg och andra nykläckta djur är lockande byte.

- Den viktigaste vi kan lära oss på Galápagos är ändå att det faktiskt går att skapa en hållbar omgivning där olika arter lever i harmoni med varandra. Om det är möjligt här så är det möjligt också i resten av världen. Det är hoppande med tanke på vår framtid.

TEXT & FOTO:
JAEL NYMAN

bara vissa tider på året.

● Några nätter på en kryssningsbåt eller -fartyg rekommenderas, eftersom du då kan besöka områden du inte annars får tillträde till.

● Välj båt efter de öar och djur du vill se - alla fartyg har sina egna distrikt.

● Man kan mycket väl bo på hotell

i någon av städerna och göra dagsutflykter till olika områden, det går bra att boka utflykter på ort och ställe.

● Var ute i god tid med flygbiljetter och kryssningsbåtar. Boka gärna ett år i förväg.

● Galápagosöarna ligger tvärs över ekvatorn och solen är obarmhärtig. Se till att ta med dig rejält med sol-

skyddskräm från fastlandet, köper du på Galápagos får du räkna med ett saftigt pris.

● Välj en ekologisk och korallrevsvänlig solskyddskräm om du tänkt snorkla.

● Om du lätt blir sjösjuk rekommenderas sjösjukepiller eller -plåster. Sjöängsen är stundvis hård, särskilt på de mindre farkosterna.

Res inte hit om...

● ... du inte är intresserad av djuren och egentligen bara är ute efter en solsemester: Galápagos är inte en typisk strandsemesterort. Om flora och fauna inte är din grej finns det billigare och mer lättillgängliga platser att åka till. Där behöver du inte strida om strandplats med sjölejon och havsleguaner.

● ... du blir oöverkomligt sjösjuk: oavsett om du väljer att åka på kryssning eller inte är båtresor oundvikliga.

● ... du är kraftigt beroende av ett fungerande mobilnätverk: signal får du endast i närheten av städer, kryssar du runt i skärgården får du räkna med att din mobiltelefon är ur spel.